

Chút Cảm Nghĩ Về Lễ Kỷ Niệm ĐỨC HUỲNH GIÁO CHỦ PHẬT GIÁO HÒA HẢO

Phương Hoa ghi nhanh

Dù bản thân là một tín đồ Cao Đài và cũng là một Phật tử, nhưng tôi có rất nhiều bạn bè bên Phật Giáo Hòa Hảo (PGHH), và tôi cũng từng tìm hiểu, đọc được rất nhiều bài Sám giảng quý giá của Đức Thầy mà tôi vô cùng cảm kích, tâm niệm học theo. Nhưng hôm nay Chúa Nhật, 05 tháng 04, 2026, là lần đầu tiên tôi tham dự một buổi lễ do tín đồ PGHH tổ chức tại San Jose, California. Đi cùng tôi có chị Mỹ Thanh, phu nhân của nhà văn Chinh Nguyên cố Chủ tịch Văn Thơ Lạc Việt, và nhà thơ Minh Thúy Thành Nội. Chúng tôi được chào đón thân thiện từ ngoài cửa, và mọi người khách đều được gắn cho một huy hiệu hoa sen trắng PGHH đẹp vô cùng.

Buổi lễ Kỷ Niệm ngày Đức Huỳnh Giáo Chủ PGHH thọ nạn tại Đốc Vàng, Việt Nam (25/02 nhuận năm Đinh Hợi - 1947) là một sự kiện đặc biệt. Đây là một buổi lễ vô cùng trang trọng và xúc động. Bước chân

vào hội trường, tôi cảm nhận được ngay sự gần gũi, ấm áp từ những người anh em đạo hữu PGHH. Nhìn lên lễ đài, sự bài trí giản đơn nhưng đầy tôn nghiêm với chân dung Đức Thầy, linh vị “Cửu Huyền Thất Tổ, và bản đồ Tổ quốc Việt Nam, cho thấy tôn chỉ “Học Phật Tu Nhân” gắn liền đạo pháp với lòng yêu quê hương đất nước của PGHH.

Việc thờ cúng đơn giản này từ lời dạy của Đức Thầy, “*Nên thờ đơn giản cho lòng tin tưởng trở lại tâm hồn hơn ở vào sự hào nháng bề ngoài*” (Sám Giảng Thi Văn Toàn Bộ Của Đức Huỳnh Giáo Chủ - tr. 201).

Ban Tổ Chức & Ban Phụng Sự

Nhìn các tín đồ PGHH đều mặc áo màu đà, rồi nhìn lá cờ PGHH cũng màu đà rất đơn giản được cắm trang trọng giữa lá cờ sao Hiệp Chúng Quốc Hoa Kỳ và Cờ Vàng Ba Sọc Đỏ của Việt Nam Cộng Hòa, tôi tần mẩn ngòì nghĩ, sao Đức Thầy lại chọn màu cờ quá đơn sơ cho PGHH so với những lá cờ màu sắc nổi bật rất “bắt mắt” của các tôn giáo khác. Nhưng tôi về nhà, mở ra đọc quyển “Sám Giảng Thi Văn...” mà cô Hoa Nguyễn trong BTC tặng trước khi tôi ra về, tôi đã khám phá ra ý nghĩa của màu cờ của PGHH thật vô cùng thú vị.

“...từ trước đến giờ các sư dùng màu đà để biểu-hiện cho sự thoát tục của mình, và màu ấy là sự kết hợp của tất cả các màu sắc khác, nên có thể tượng trưng cho sự hòa hiệp của nhân loại không phân biệt chủng tộc và cá nhân. Vì vậy chúng ta dùng nó trong chỗ thờ phượng để tiêu biểu cho tinh thần vô thượng của nhà Phật.” (Sám Giảng Thi Văn... - tr. 201)

Thì ra ý nghĩa của màu đà Đức Huỳnh Giáo Chủ chọn là biểu tượng của sự thoát tục và tượng trưng cho sự hòa hợp nhân loại, không phân biệt

chủng tộc. Nếu xét về mặt vật lý học ánh sáng, thì màu nâu là một “đa sắc” (polychromatic). Tôi là một cựu giáo viên, từng giảng giải cho đám học trò nhỏ về màu sắc biến đổi khi cho chúng pha màu trong các buổi học - giáo dục Mỹ rất quan trọng về việc dạy trẻ nghiên cứu khoa học - vậy mà tôi đã quên mất nên không nhận ra, màu đà không phải là một màu đứng riêng biệt mà là kết quả của sự hòa quyện, đúng như ý nghĩa “hòa hiệp nhân loại” mà Đức Thầy đã dạy. Và tôi chợt thấy trong lòng vô cùng thỏa mãn vì đã tìm được lời giải đáp cho thắc mắc của mình, thích thú đến...dựng cả chân lông, khi nhận ra sự giải thích của Ngài thực sự rất khoa học và sâu sắc.

Sự tinh tế của Đức Huỳnh Giáo Chủ nằm ở chỗ Ngài dùng một hiện tượng thiên nhiên (sự hòa quyện màu sắc) để diễn giải một tư tưởng nhân văn cao cả, là “Sự hòa hiệp”. Khi nhìn vào màu đà nâu sồng, mắt thường của tôi không thấy sự rục rở tách biệt của đỏ, vàng, xanh hòa quyện, mà chỉ thấy một sự tĩnh lặng, đơn giản và khiêm cung. Bây giờ tôi mới nhận ra, ý nghĩa này cũng giống như một xã hội lý tưởng, nơi mỗi cá nhân, mỗi chủng tộc, dù có bản sắc riêng vẫn có thể hòa quyện vào nhau để tạo nên một khối thống nhất, bình đẳng trong xã hội loài người. Quá tuyệt vời!

Ngay từ những phút bắt đầu, buổi lễ đã lan tỏa một nguồn năng lượng thiêng liêng vô cùng ấm áp. Nghi thức chào cờ Hoa Kỳ và cờ Việt Nam Cộng Hoà cảm động, tiếp đến là phần tưởng niệm các anh linh tiền nhân, được cử hành trong sự trang nghiêm tuyệt đối.

Khi nghi thức đạo Phật Giáo Hoà Hảo bắt đầu, toàn thể hội trường như lắng lại. Quan khách đồng loạt đứng lên, chấp tay, cùng nhau cúi đầu, cầu nguyện Phật Tổ, Đức Thầy, và cầu cho quốc thái dân an.

Những lời cầu nguyện chân thành, những lời tưởng niệm sâu lắng, và trên hết là lòng thành kính hướng về Đức Huỳnh Giáo Chủ, vị lãnh đạo tinh thần đáng kính của tín đồ Phật Giáo Hoà Hảo từ tất cả quan khách, kể cả những vị dân cử, thân hào nhân sĩ địa phương, và các vị khách từ tôn giáo bạn.

Có thể nói, tình người, tình đạo trong khoảnh khắc này trở nên gần gũi vô cùng. Thật xúc động.

Đây chính là minh chứng cho sự đoàn kết của những con người thiện lành luôn có chung một nhịp đập từ trái tim, đó là, phụng sự nhân sinh và lan tỏa yêu thương.

Điều khiến tôi xúc động nhất khi quan sát xung quanh, chính là sự đoàn kết và tâm lòng thuần hậu của các tín đồ Phật Giáo Hòa Hảo. Mọi người bày tỏ sự cung kính, trang nghiêm, và vui vẻ hạnh phúc khi được dịp phụng sự đạo pháp, vì họ có cùng chung một niềm tin vào giá trị của đạo đức và lòng nhân ái PGHH. Trong khi buổi lễ diễn ra, thì ngoài cửa Ban Phụng Sự tất bật, lăng xăng sắp xếp bữa trưa chờ mời khách.

Sau phần nghi lễ, và những trình bày, đọc sấm giảng của Đức Thầy, ngâm thơ... đạo hữu Trần Hoài Nghĩa đại diện Ban Tổ Chức lên nói về mục đích của buổi lễ và tóm tắt tiểu sử của Đức Thầy cùng trình bày về ngày tháng Ngài thọ nạn. Mọi người lắng nghe trong niềm cảm xúc.

Tiếp theo các vị dân cử, nhà báo, đại diện hội đoàn và các tôn giáo lần lượt được mời lên phát biểu cảm tưởng. Giáo Sư Tiến sĩ Nguyễn Hồng Dũng, Hiệu Trưởng Trường Cao Đẳng Phật Học San Jose, cũng đã có những lời đầy tâm huyết. Ông hết lời tôn vinh đức hạnh, sự hy sinh, và những công đức to lớn của Đức Thầy Huỳnh Giáo Chủ, đồng thời bày tỏ lòng kính phục đối với những giá trị đạo đức mà Ngài đã để lại cho hậu thế.

Tiến Sĩ Nguyễn Hồng Dũng

Cô Vân Lê, người hiện đang ứng cử vào Hội đồng Thành phố San Jose, cũng đã có những lời chia sẻ chân thành, bày tỏ sự cảm kích khi được tham dự buổi lễ ý nghĩa này, và đặc biệt nhấn mạnh rằng trong hành trình phục vụ cộng đồng, cô sẽ luôn ghi nhớ và cố gắng thực hành những lời dạy cao quý của Đức Thầy trong đời sống cũng như trong trách nhiệm với xã hội.

Minh Thúy Thành Nội, người nói chỉ mới biết về PGHH gần đây thôi, nhưng cũng đã lên đọc một bài thơ tóm tắt những công đức của Đức Thầy khi Ngài còn sanh tiền.

Tôi cũng được mời lên nói lời cảm nhận với tư cách là một tín đồ Cao Đài. Là thành viên của Thi Văn Đoàn Văn Thơ Lạc Việt và Văn Bút Việt Nam Hải Ngoại (*Trực thuộc Vùng Đông Bắc Hoa Kỳ*) tôi từng rất tâm đắc bài thơ “Tình Yêu” nổi tiếng của Đức Thầy:

Tình Yêu

Ta có tình yêu rất đượm nồng

Yêu đời yêu lẫn cả non sông

*Tình yêu chan chứa trên hoàn vũ
Không thể yêu riêng khách má hồng.*

*Nếu khách má hồng muốn được yêu
Thì trong tâm trí hãy xoay chiều
Hướng về phụng sự cho nhân loại
Sẽ gặp tình ta trong khối yêu...*

*Ta đã đa mang một khối tình
Dường như thệ hải với sơn minh
Tình yêu mà chẳng riêng ai cả
Yêu khắp muôn loài lẫn chúng sinh.”*

Miền Đông, năm 1946 (Sấm Giảng Thi Văn... - tr. 530-531)

Vì kính yêu thơ của Đức Huỳnh Giáo Chủ, cộng với sự xúc động trước tấm gương hy sinh cùng công đức to lớn của Ngài, tôi đã mạn phép dâng

lên Ngài bài thơ Đường Luật với tựa đề “Ánh Sáng Hòa Hảo” do chính tôi chấp bút bằng tất cả lòng thành để tôn vinh một bậc Thánh nhân:

Ánh Sáng Hòa Hảo

Hòa Hảo danh ngời đất Phật, Tiên...

Kỷ Mùi giáng thế trải ơn Thiên

Đức Huỳnh Giáo Chủ người đưa lối

“Tứ Đại Trọng Ân” sấm giảng truyền

Mười Tám Tháng Năm - khai Đạo cả

Tháng Tư Mười Sáu - biệt thân hiền

Đốc Vàng ngày cuối, Thầy đâu hỡi!

Sanh chúng đợi Thầy - thọ phước duyên.

Phuong Hoa – Apr 5, 2026

Khi đọc đến câu “*Đốc Vàng ngày cuối, Thầy đâu hỡi!*” trong tôi dâng lên một nỗi buồn ngùi và xúc động nghẹn ngào đến gần rơi lệ. Nhìn xuống bên dưới khán giả, tôi thấy có những ánh mắt rất buồn bày tỏ sự đồng cảm. Đó là câu hỏi của lịch sử, nhưng cũng là tiếng lòng thổn thức của hàng triệu tín đồ PGHH, và dân tộc Việt trong hơn bảy thập niên qua.

Nhà báo Nghệ Lữ, Chủ Tịch CĐVM Bắc Cali Triệu Hà, Nhóm Trưởng Hậu Duệ VNCH Nguyễn Minh Huy, trưởng Nhóm Tuệ Đăng Đồng Vàng, và nhiều người nữa... mỗi sự chia sẻ của quan khách cho dù có khác nhau, nhưng tất cả đều gặp nhau ở lòng tôn kính Đức Huỳnh Giáo Chủ, sự biết ơn các tín đồ PGHH, và tôn vinh tinh thần đoàn kết giữa

những con người tuy khác biệt tôn giáo hay đức tin, nhưng đều cùng chung lý tưởng bác ái và hướng thiện.

Buổi lễ hoàn tất trong sự viên mãn bằng bữa trưa với những món chay thanh khiết, thấm đượm hương vị quê nhà. Ban Tổ Chức và Ban Phụng Sự đã chu đáo chuẩn bị những phần ăn vô cùng hấp dẫn, như bánh ướt mỏng tanh ăn cùng chả lụa, nem chua chay, bánh bột lọc, bánh bao... kèm theo chén chè trôi nước dẻo thơm và ly trà sữa cốt dừa béo ngậy, đã đưa mọi người về lại quê hương Việt Nam thân yêu. Mọi người vừa thưởng thức vừa chuyện trò vui vẻ.

Sau cùng, buổi lễ hôm nay là dịp tưởng niệm ngày thọ nạn của Đức Huỳnh Giáo Chủ, ngày xảy ra sự mất mát to lớn của tín đồ PGHH. Nhưng có thể nói, đây cũng là dịp PGHH bắt một nhịp cầu để kết nối những tấm lòng, những sự đồng cảm của các tôn giáo bạn, và cộng đồng Việt Nam nơi hải ngoại, đặc biệt là tại Hoa Kỳ.

Riêng với tôi, đây là một ngày đáng nhớ, đã để lại trong tôi nhiều cảm xúc đẹp, và sự trân trọng sâu sắc đối với các bạn tín đồ Phật Giáo Hòa Hảo. Nhờ có hôm nay, tôi đã và sẽ được học thêm nhiều điều hay, nhiều lời giảng quý giá của Đức Thầy trong quyển Sám Giảng Thi Văn Toàn Bộ Của Đức Huỳnh Giáo Chủ mà đạo hữu Hoa Nguyễn tặng.

Xin chân thành tri ân Ban Tổ Chức đã cho tôi cơ hội tham gia buổi lễ đầy nét đẹp văn hóa tâm linh ý nghĩa. Tôi biết, dù Đức Thầy vắng mặt về hình hài, nhưng tư tưởng và ánh sáng Hòa Hảo của Ngài vẫn đang lan tỏa trong tim từng mỗi tín đồ, và sanh chúng dù ở đức tin nào cũng có

thể theo đó mà nhìn lại mình, để hướng tâm về những giá trị thiện lành và lòng bác ái.

Kính chúc quý đạo hữu Phật Giáo Hòa Hảo luôn tinh tấn trên con đường tu học và giữ vững tôn chỉ cao đẹp của Đức Huỳnh Giáo Chủ.

Phuong Hoa – San Jose, APR 5, 2026

